

Отже, науковою новизною даного дослідження є уточнення науково-практичного підходу до формування оптимальної структури системи управління кадровою безпекою, що, на відміну від існуючих, має універсальний характер і відокремлену підсистему забезпечення.

Перспективою подальших наукових досліджень у даному напрямі є формування організаційно-економічного забезпечення управління кадровою безпекою підприємства.

Література:

1. Герасименко О. М. Моделювання системи забезпечення кадрової безпеки суб'єкта господарювання / О. М. Герасименко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 2 (128). – С. 118- 123.
2. Даниленко С. В. Підходи до управління кадровою безпекою підприємства в умовах реструктуризації / С. В. Даниленко // Проблеми економіки. – 2012. – № 4. – С. 146 – 150.
3. Лобазов С.М. Удосконалення класифікації ризиків і загроз у контексті кадрової безпеки / С. М. Лобазов // Бізнес Інформ. – 2011. – № 12. – С. 180 – 183.
4. Назарова Г.В. Кадрова безпека підприємства: загрози, ризики, функції та методи управління / Г. В. Назарова // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. – Спец. вип. Проблеми сучасної економіки та інституціональна теорія. У 2 т.– Т.2. - К.: КНЕУ, 2012. – С.230-240.
5. Семенченко А. В. Служба управління персоналом в забезпеченні кадрової безпеки підприємства / А. В. Семенченко, С. М. Лобазов // Вісник НТУ «ХП». Зб. наук. пр. Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – Х.: НТУ «ХП». – 2011. – № 61. – С. 141-146.

Trots I.V.

Postgraduate

Khmelnytskyi National University, Ukraine

PREVENTIVE MEASURES OF OVERCOMING OF BANKRUPTCY OF ENTERPRISES

Троц І.В.

аспірантка

Хмельницький національний університет, Україна

ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ ПОДОЛАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

The paper identified and systematized basic preventive countermeasures and economic directions prevention, the timely identification and overcoming of bankruptcy and the looming crisis phenomena in the enterprise in modern economic conditions

Keywords: *bankruptcy, preventive measures of overcoming of bankruptcy*

В роботі визначені та систематизовані основні превентивні контрзаходи та економічні напрями попередження, своєчасного виявлення та подолання банкрутства та назріваючих кризових явищ в діяльності підприємства за сучасних умов господарювання

Ключевые слова: *банкрутство, превентивні заходи запобігання банкрутству*

Банкрутство підприємств в Україні є поширеним явищем сьогодення. Світова економічна криза, нестабільність економічного і політичного середовища в країні, недосконалість правового та податкового законодавства призвели до збільшення кількості неплатоспроможних підприємств, які прямують до банкрутства, що призводить у більшості випадків до ліквідації таких підприємств [3, с.63].

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що навколо проблеми банкрутства зосереджена значна увага багатьох науковців. Серед вітчизняних науковців, що висвітлювали в останні роки проблему банкрутства та його наслідки, можна виділити таких, як: О.О. Терещенко, А.М. Штангрет, О.Б. Андрушко, О.В. Гук, Н.І. Коломієць, О.О. Шапурова та багато інших. Однак, незважаючи на значний науковий доробок, проблема банкрутства не втрачає актуальності і має багато не розглянутих досі питань і потребує подальшого, більш глибокого дослідження, а саме: визначення заходів та напрямів щодо попередження і недопущення до банкрутства підприємств за сучасних умов господарювання.

За кризових умов розвитку економіки питання виявлення та подолання кризових явищ на сучасних підприємствах стає вкрай актуальним. Оскільки саме превентивні заходи можуть убезпечити підприємство від банкрутства шляхом попереднього виявлення кризових

умов розвитку та застосування всіх необхідних контрзаходів для стабілізації його стану і поліпшення умов подальшого розвитку.

В ринкових умовах господарювання дуже багато підприємств знаходяться під загрозою банкрутства. Причин, факторів та чинників, що провокують банкрутство є безліч, однак найбільш ваговою причиною, що призводить підприємство до критичного рівня розвитку є, на нашу думку, його неготовність, тобто невідповідність керівництва та менеджменту організації до такого розвитку подій.

Досить часто основною причиною негараздів більшості сучасних підприємств є неефективне управління, невчасна ідентифікація або запізніле реагування на кризові явища на підприємстві, що стрімко розвиваються та призводять в кінцевому підсумку до банкрутства.

Особливе значення для фінансової служби підприємства має сукупність заходів з попередження банкрутства, які вона зобов'язана реалізувати. Заходи щодо запобігання банкрутству підприємства пов'язані з ефективним управлінням його фінансами і виробництвом, правильним визначенням стратегічних цілей і тактики їх реалізації.

Як відзначає Б.М. Литвин [2], система захисних фінансових механізмів при симптомах банкрутства залежить від масштабів кризової ситуації. При легкій фінансовій кризі потрібно проаналізувати поточну фінансову ситуацію, збалансувати грошові потоки (приплив і відплив коштів). Глибока фінансова криза вимагає повного використання всіх внутрішніх і зовнішніх механізмів забезпечення фінансової стабілізації. Повна фінансова катастрофа передбачає пошук ефективних форм санації [2, с.285].

Оздоровлення фінансового становища підприємства як складова частина управління кризовими станами і банкрутством припускає цільовий вибір найбільш ефективних засобів, необхідних для конкретного випадку і конкретного підприємства. Індивідуальність вибору цих засобів не означає, що немає деяких загальних, характерних для всіх підприємств, що знаходяться в подібній ситуації. Вивчення досвіду подолання кризових ситуацій багатьох підприємств дозволяє сформулювати деякі загальні, обов'язкові для кожного підприємства процедури, за характером яких можна виділити найбільш поширені, що дозволяють подолати кризову ситуацію.

Результати попередніх досліджень [4] дозволили виділити та систематизувати основні контрзаходи та відповідні економічні напрями щодо подолання кризових явищ на підприємстві, які передбачають в першу чергу максимально можливе скорочення всіх непродуктивних витрат, а саме: проведення консервації будівництва та основних фондів; призупинення інвестиційних проектів; здійснення оптимізації структури підприємства; скорочення персоналу та витрат на його утримання.

Наступним кроком є здійснення комплексу заходів щодо підвищення прибутковості діяльності підприємства, які передбачають: ліквідацію товарних надлишків запасів на складі; здійснення продажу частини обладнання, яке не використовується у виробництві; здачу в оренду вільних приміщень та обладнання; підвищення якості та конкурентоспроможності продукції; зниження собівартості через раціональне використання ресурсів.

Стабілізація діяльності та укріплення позицій підприємства досягається шляхом збільшення грошових надходжень як за рахунок внутрішніх джерел (стягнення простроченої дебіторської заборгованості, відстрочка поточних платежів, рекламація та стимулювання збуту через активний маркетинг), так і зовнішніх джерел (банківські кредити, пошук нових ринків збуту, пошук та залучення інвесторів).

Підвищення продуктивності діяльності підприємства дозволить вийти йому на якісно новий рівень господарювання та підвищити конкурентоспроможність шляхом проведення наступних заходів: модернізації застарілого обладнання; морального та матеріального стимулювання та заохочення працівників; проведення в разі необхідності перепрофілювання та перекваліфікації персоналу; зниження рівня невиробничих витрат часу; збільшення обсягу виробництва за незмінної наявної кількості ресурсів; комплексної переробки сировини, рециклінгу.

Основними превентивними заходами щодо запобігання банкрутства підприємства на нашу думку є:

1. Проведення систематичного та безперервного моніторингу всіх змін і тенденцій розвитку підприємства та умов зовнішнього і внутрішнього середовища господарювання.

Слід відзначити, що актуальним є дослідження впливу на діяльність підприємства, як внутрішніх, так і зовнішніх факторів-провокаторів кризи, оскільки неврахування впливу хоча б одного фактора може призвести до викривлення результатів щодо прогнозування ймовірності банкрутства підприємства та перспектив його розвитку.

2. Здійснення порівняльного оперативно-технічного аналізу та внутрішнього аудиту результатів діяльності підприємства за останні 3-5 років відповідно до чинних методичних рекомендацій.

Методичні рекомендації розроблено з метою визначення однозначних підходів під час аналізу фінансово-господарського стану підприємств на предмет виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства; своєчасного виявлення формування незадовільної структури балансу для вжиття заходів щодо запобігання банкрутству підприємств, а також виявлення резервів підвищення ефективності виробництва та відновлення платоспроможності підприємств шляхом їх санації [1].

3. Проведення комплексного багатофакторного дискримінантного аналізу на базі зарубіжних та вітчизняних мультиплікативних моделей за 5 останніх років діяльності підприємства. Для підвищення точності результатів аналізу рекомендується використовувати одночасно декілька різних методик у динаміці для кращого розуміння загальної ситуації на досліджуваному підприємстві.

Важливо відзначити, що застосування зарубіжних моделей у вітчизняній практиці слід проводити дуже обережно, так як ефективність і надійність зазначених моделей, як показує практика, суттєво нижча на вітчизняних підприємствах на відміну від зарубіжних. Тому застосування однієї з моделей як єдино можливої категорично не рекомендується, оскільки отримані результати можуть суттєво викривити отримані попередні оцінки. У зв'язку з цим, рекомендується комплексне та всебічне діагностування фінансового стану підприємства із застосуванням різнонаправлених підходів, а також шляхом здійснення порівняльної характеристики одержаних результатів, їх ретельної перевірки та однозначного підтвердження.

4. Здійснення порівняльного рейтингового оцінювання за допомогою скорингових моделей та багатофакторного аналізу з метою ідентифікації місця підприємства в галузі та підвищення його інвестиційної привабливості.

На сьогодні рейтинг є необхідним інструментом для достовірного визначення своєї власної позиції та ступеня надійності в порівнянні з іншими підприємствами, для уточнення свого місця та частки присутності на ринку, підтримки іміджу, оцінки результатів діяльності та визначення подальшої стратегії розвитку.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження можемо зробити висновок, що за сучасних кризових та нестабільних умов господарювання одним із головних завдань управління в конкурентному ринковому середовищі є виявлення загрози банкрутства, а також розробка та впровадження превентивних контрзаходів, спрямованих на попередження та подолання на підприємстві негативних тенденцій. Крім того, з огляду на відсутність на сьогодні єдиного та універсального методичного підходу щодо визначення ймовірності банкрутства пропонується комплексне використання ряду методик з метою оцінки назріваючих проблем в діяльності підприємства з різних сторін, а саме: моніторинг та діагностика результатів діяльності та фінансового стану підприємства; виявлення проблемних сторін у діяльності на основі оцінки зміни тенденцій динаміки основних фінансових показників (ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості); попереднього визначення загрози ймовірності банкрутства за декілька років до його настання (1-5 років); визначення місця підприємства в загальному рейтингу галузі.

Література:

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: затверджені Наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14 (у новій редакції від 26.10.2010 № 1361) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=161074&cat_id=32854
2. Литвин Б.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Б.М. Литвин, М.В.Стельмах. – К.: «Хай-Тек Прес», 2008. – 336 с.
10. Троц І.В. Актуальні питання проблеми банкрутства підприємств в Україні. / І.В. Троц // Матеріали сьомої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Питання сучасної науки і освіти», 11-13 липня 2011р., м.Київ. – С. 63-66.
11. Троц І.В. Формування системи попередження, прогнозування і подолання банкрутства промислових підприємств [Електронний ресурс] / М. П. Войнаренко, І. В. Троц // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 4 (20). – С. 272-278. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n4.html>